

Datum
2021-08-18
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2021-592

Yttrande

Till
Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till
i.esd.remiss@regeringskansliet.se

Remiss från Infrastrukturdepartementet - Utredningen om betrodda tjänsters delbetänkande Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen (SOU 2021:9) I2021/00503

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ställer sig i princip bakom remissförslagen och vill särskilt uttrycka sitt stöd för en ökad användning av betrodda tjänster utifrån verksamhetens behov och på ett ändamålsenligt sätt. Förslagen i detta delbetänkande fokuserar i stort på åtgärder som leder till en enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen, vilket är bra.

Yttrande

Malmö stad ser att samhällets ökade digitaliseringstakt kan gynnas av en standardiserad användning av betrodda tjänster. Detta användande måste ses i ljuset av de olika verksamheternas behov av den här typen av tjänster. Malmö stad ser gärna att vissa förtydliganden görs, särskilt vad avser frågan kring den nationella valideringstjänsten med en central respektive lokal installation/lösning.

Om den nationella valideringstjänsten blir för styrande så finns det en risk att den kommunala självbestämmanderätten påverkas negativt. IT-kostnader vad avser olika tekniska lösningar kan komma att öka, men även ett resurs- och kompetensperspektiv kan påverkas.

Avsnitt 8.2.5 Behoven ska avgöra när avancerade eller kvalificerade elektroniska underskrifter används

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (eIDAS-förordningen) definieras utöver grunddefinitionen av elektroniska underskrifter även avancerade respektive kvalificerade elektroniska underskrifter. Utredarna tydliggör i remissförslagen när avancerade respektive kvalificerade elektroniska underskrifter bör användas i den offentliga förvaltningen. Fördjupning kring avancerade och kvalificerade underskrifter finns på DIGG-myndighetens hemsida, <https://www.digg.se/digital-identitet/e-underskrift/>

Det är behoven i de enskilda processer där underskrifterna ska användas som måste avgöra typen av underskrift. Vägledning kring val av underskrift bör också, såsom utredarna framhåller, ses mot bakgrund av om det finns något författningskrav, särskilda juridiska krav på en underskrift, vilken kontroll av underskrift en aktör måste ha i det enskilda fallet, hur och av vem underskriften ska användas, gränsöverskridande användning som vid t.ex. betygsättning.

Malmö stad har nyligen i en förstudie avseende digital signering framhållit principen att ”endast signera dokument där regelverket kräver det eller där stor nytta kan påvisas hos t.ex. extern mottagare”. Vidare framhålls i förstudie att det bör identifieras vilken typ av dokument som behöver undantas från digital signering, t.ex. urkund.

Malmö stad instämmer i att det är behoven i de enskilda processerna, vilket synliggörs via informationsklassning, som avgör vilken typ av underskrift som krävs i sammanhanget. Det måste vara tydligt för verksamheten när, var och hur olika typer av underskrifter ska eller får användas.

Avsnitt 8.3.3 Icke kvalificerade tillhandahållare ska kunna föras upp på tillitsförteckningen

Malmö stad instämmer i utredarnas önskan att synliggöra de tillhandahållare som inte är kvalificerade, men ändå levererar en säker tjänst. Så länge tillitsförteckningen tydligt skiljer de kvalificerade och de icke kvalificerade tillhandahållarna åt, förefaller detta förfarande som en bra väg framåt.

Avsnitt 8.3.4 Icke kvalificerade betrodda tjänster som får föras upp på förteckningen

Det är inte tydligt för Malmö stad varför tillitsförteckningen ska kompletteras med icke kvalificerade tjänster. Här önskas ett förtydligande av syftet med att lägga till de icke kvalificerade tjänsterna i förteckningen.

Avsnitt 8.4.2 Myndigheten för digital förvaltning ska tillhandahålla en nationell valideringstjänst

En effektiv styrning av nationella digitala tjänster med en skyldighet att erkänna elektroniska underskrifter och stämplat från andra medlemsstater innebär ett behov för svenska tillhandahållare av e-tjänster, dvs. aktörer inom offentlig förvaltning, att kunna validera dessa. SOU 2017:114 ”Reboot – omstart för den digitala förvaltningen” föreslog att en sådan samlad valideringstjänst bör införas i Sverige eller åtminstone upphandlas centralt för nyttjande av den offentliga förvaltningen. Förslaget var att det som sedermera blev DIGG skulle ges detta uppdrag.

Nu aktuell utredning föreslår att DIGG ska tillhandahålla en nationell valideringstjänst som regleras i författningsform med detaljreglering i förordning eller myndighetsföreskrift, men möjlighet för DIGG att lämna detaljerade föreskrifter. Dock kan behovet skilja sig åt mellan olika aktörer och även uppgifternas känslighet kan variera. Det framhålls därför att tjänsten bör finnas dels i en central version, dels i en version installerad lokalt. Validering ska vidare kunna ske både digitalt och manuellt.

Malmö stad efterlyser ett förtydligande av skillnaden mellan en central och lokal version sett i aspekter som funktionalitet, kostnader och resurser.

Avsnitt 8.5.4 Bevarande - metoder för att bevara elektroniskt undertecknade och stämplade handlingars giltighet

Det föreslås att Riksarkivet och DIGG ska få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda valideringsintyg som metod för att bevara undertecknade eller stämplade handlingars giltighet. Myndigheterna ska även utreda förutsättningarna för att valideringsintygen skapas inom ramen för den nationella valideringstjänsten.

Frågan om långsiktigt bevarande av system som kan bevisa e-underskrifters giltighet är komplex. Ett gediget långsiktigt bevarande under 10-50 års tid av valideringstjänst kan bli mycket kostsamt att förvalta. Det vore följaktligen intressant att undersöka om det är juridiskt möjligt att på längre sikt peka på processer och loggar i ärendehanteringssystem och IT-miljö (e-arkiv) i stort, som alternativ till att upprätthålla certifikat och checksummor. Ett sådant resonemang förs i Danmark, [Bekendtgørelse om bevaring og kassation af arkivalier i kommunerne \(retsinformation.dk\)](https://www.retsinformation.dk). En problematisering av frågan ur ett svenskt perspektiv hade varit välkommet.

Avsnitt 8.5.5 Ett ökat stöd från Riksarkivet

Utredningen lyfter fram att det kan tolkas som en otillåten gallring om möjligheten att läsa och förstå hashvärden försvinner, utan att erforderligt gallringsbeslut har fattats. Samtidigt beskrivs möjligheten till att bevara tekniken kopplad till det ursprungliga hashvärdet som svår. En mer pragmatisk, dansk, hållning i frågan skulle kunna lösa problemet. Detta skulle kräva att en föreskrift (RA-FS) kommer till stånd som möjliggör för myndigheter att göra rätt. I dagens läge sker med all sannolikhet olovlig gallring enligt Riksarkivets definitioner vid flera myndigheter i Sverige.

Malmö stad har inga avvikande åsikter men framhåller att ett pragmatiskt synsätt, liknande det i Danmark, är att föredra.

Avsnitt 8.7 En ökad användning av elektroniska stämplor bör främjas

Malmö stad ser för egen del inget större behov av elektroniska stämplor i dag, men ställer sig inte främmande till att det kan komma att användas framöver.

Avsnitt 8.9.5 Teknikneutralitet som utgångspunkt

Lagstiftaren har länge eftersträvat att utforma författningar på ett teknik neutralt sätt. Ett arbete som är alltjämt pågående. Hur långt det är möjligt att gå i syfte att uppnå teknikneutrali-

tet är beroende på vilken koppling som finns eller behöver finnas mellan författningen och olika specifika tekniska lösningar. Detsamma gäller på EU-nivå där lagstiftningstekniken som kallas nya metoden innebär att detaljerade tekniska krav undviks till förmån för väsentliga krav och hänvisningar till standarder.

I sammanhanget är det viktigt att ta hänsyn till den lagstiftning som tydligt uttalar att en handling ska vara egenhändigt undertecknad. Detta kan vara en hindrande faktor utifrån teknikneutralitet som sådan, men det är befogat att se över lagstiftningen ur ett motiverande perspektiv. Exempelvis skulle det vara motiverat att en faderskapsbekräftelse är egenhändigt undertecknad medan ett slutbetyg i skolan skulle kunna hanteras elektroniskt.

Avsnitt 9 Risker

Om den nationella valideringstjänsten blir för styrande finns det en risk att den kommunala självbestämmanderätten påverkas negativt. Det kan komma att öka IT-kostnader vad avser olika tekniska lösningar men också utifrån ett resurs- och kompetensperspektiv. Ur ett tillgänglighetsperspektiv kan ett för starkt fokus på digitala lösningar generera ett utanförskap av redan utsatta grupper i samhället.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....